

Kupuj z głową

Magdalena Ankiewicz-Kopicka, Monika Kulesza-Cisiak,
Joanna Wieczorek¹

„Kupuj z głową”

Biuletyn Ekospołów

*Jak daleko odszedłeś
od prostego kubka z jednym uchem
od starego stołu ze zwykłą ceratą
od wzruszenia nie na niby
od sensu
od podziwu nad światem...*
ks. Jan Twardowski

Już dawno człowiek, który dumnie nazywa siebie homo sapiens, zrozumiał że po rewolucji przemysłowej i etapie techniki musi nastąpić etap „ratowania siebie” czyli globalnych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. Niestety człowiek buszujący w środowisku przyrodniczym wywołuje głównie konflikty, rzadko współdziała z przyrodą, nie podejmuje wyzwań ekologów i ogólnie rzecz ujmując jego relacje z przyrodą są mocno „skonfliktowane”. Cała nadzieja więc w pokoleniu naszych dzieci i uczniów. To Oni naprawią te relacje ze środowiskiem przyrodniczym, jak oczywiście nakierujemy ich na te działania. Poniżej przedstawiamy jeden z przykładów kształtowania postaw proekologicznych poprzez konkretne działanie.

¹ Magdalena Ankiewicz-Kopicka (nauczyciel chemii), Monika Kulesza-Cisiak (nauczyciel biologii), Joanna Wieczorek (nauczyciel geografii) – Szkoły Okrętowe i Ogólnokształcące CONRADINUM w Gdańsku.

*Ziemia ma granice,
a głupota ludzka jest bezgraniczna*
Gustave Flaubert

WSTĘP

„KUPUJ Z GŁOWĄ”

kampania ekologiczna

Edukacja ekologiczna, a w szczególności ochrona środowiska, jest ważnym działaniem dydaktyczno-wychowawczym współczesnej szkoły. Musi to być jednak działanie praktyczne, aktywizujące uczniów, wywołujące ich zainteresowanie.

Proponowany projekt może być realizowany w ramach zajęć nadobowiązkowych w szkole ponadgimnazjalnej lub na spotkaniach Koła Ekologicznego. Zajęcia niezależnie od treści poznawczych nastawione są na kształtowanie postaw proekologicznych i realizację celów wychowawczych.

Kampania może odbyć się w szkole pod patronatem władz lokalnych, miejscowych Zakładów Utylizacji Odpadów, organizacji i zrzeszeń zajmujących się ochroną środowiska.

Proponowane zajęcia organizowane w ramach kampanii „KUPUJ Z GŁOWĄ” powinny wpłynąć na ukształtowanie u uczniów określonych postaw:

- stosowania zdobytych wiadomości we własnym postępowaniu i traktowaniu środowiska jako wspólnego dobra wszystkich ludzi,
- współodpowiedzialności za stan środowiska i troski o jego czystość,
- gotowości czynnego udziału w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- pozytywnego i świadomego stosunku do przyrody.

Nasz projekt w szczególny sposób zwraca uwagę na ekologiczne zakupy. Kupowanie może być traktowane jako zwykła czynność, chociaż coraz częściej kupowanie staje się jedną z podstawowych czynności określających nawet nasz stosunek do świata i styl życia. To właśnie w kupowaniu najpełniej przejawia się konsumpcyjny styl życia. Właściwie już nikt z nas nie jest wolny od skłonności traktowania kupowania jako ważnego czynnika określającego nasz status społeczny, pozwalającego odreagować stres czy ułatwiającego nam kontakt z innymi poprzez możliwość obdarowywania ich dobrze reklamowanymi towarami. Taka postawa ma fatalne skutki dla środowiska. Ciągłe rosnąca konsumpcja wymaga wzmożonej produkcji dóbr i rozbudowy całej infrastruktury służącej jak najbardziej efektywnemu i masowemu sprzedawaniu. Dlatego też naszemu projektowi przyświeca hasło „KUPUJ Z GŁOWĄ”.

CELE PROJEKTU

OGÓLNE:

- Dostrzeganie wpływu działalności człowieka na środowisko i przyswojenie wiedzy niezbędnej do prowadzenia działań proekologicznych (Dziennik Ustaw nr 51).
- Rozwijanie samodzielności i zaradności uczniów w sytuacjach społecznych.
- Kształtowanie postawy odpowiedzialności za obecny i przyszły stan środowiska oraz gotowość do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju.

OPERACYJNE

Uczeń:

- uświadomi sobie istnienie problemu zwiększającej się liczby odpadów,

- poda przykłady postępowania przyczyniającego się do zmniejszenia odpadów,
- przedstawi sposoby zagospodarowania odpadów,
- rozumie szkodliwe oddziaływania odpadów na środowisko przyrodnicze,
- rozumie potrzebę aktywności społeczeństwa w segregacji odpadów,
- dokonuje w życiu codziennym tzw. zakupów ekologicznych,
- zna wpływ człowieka na ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów,
- dostrzega rolę edukacji ekologicznej społeczeństwa lokalnego,
- potrafi pracować w grupie,
- potrafi formułować obserwacje i wyciągać poprawne wnioski,
- rozumie zagrożenia wynikające z konsumpcyjnego stylu życia.

KOMPETENCJE KLUCZOWE (wg Organizacji Współpracy i Rozwoju Gospodarczego –OECD)

- Umiejętność pracy w zespole.
- Umiejętność posługiwania się nowoczesną technologią informacyjną i komunikowania się.
- Umiejętność rozwiązywania problemów.
- Umiejętność wysłuchiwanie innych i brania pod uwagę ich punktów widzenia.
- Umiejętność korzystania z odmiennych źródeł informacji.
- Łączenie i porządkowanie rozmaitych porcji wiedzy.
- Umiejętność radzenia sobie z niepewnością i złożonością zjawisk.
- Umiejętność organizowania i oceniania własnej pracy.

PLAN REALIZACJI PROJEKTU

Adresaci: uczniowie szkoły ponadgimnazjalnej.

Miejsce realizacji: Szkoły Okrętowe i Ogólnokształcące Conradinum, Miasto Gdańsk i okolice.

Termin: 01.01.2006– 04.06.2006 r.

Harmonogram i wykaz indywidualnych działań uczniowskich:

FORMY REALIZACJI ZADANIA	TERMIN	OSOBY ODPOWIEDZIALNE
FAZA WSTĘPNA		
1. Prezentacja projektu „Kupuj z głową” dyrektorowi placówki w celu pozyskania akceptacji do wdrożenia projektu.	grudzień 2005	autorki projektu
2. Przedstawienie projektu Radzie Pedagogicznej (scenariusz zajęć – załącznik nr 1).	styczeń 2006	autorki projektu
3. Przedstawienie projektu Radzie Rodziców (scenariusz zajęć – załącznik nr 2).	styczeń 2006	autorki projektu
4. Wywołanie zainteresowania uczniów projektem – metoda plakatu.	styczeń 2006	nauczyciele zaangażowani w projekt
FAZA REALIZACJI		
1. Wyłonienie uczniów zainteresowanych realizacją projektu.	styczeń 2006	nauczyciele zaangażowani w projekt
2. Samoocena świadomości ekologicznej młodzieży – „Górka” (załącznik nr 3).	luty 2006	nauczyciele zaangażowani w projekt
3. Zajęcia wprowadzające do kampanii ekologicznej „KUPUJ Z GŁOWĄ” – scenariusz zajęć (załącznik nr 4).	marzec 2006	nauczyciele zaangażowani w projekt

<p>4. Zajęcia oparte na wykorzystaniu pakietu edukacyjnego „BRYZA”.</p> <p>5. Wykład przygotowany przez uczniów na temat oznaczeń produktów – międzynarodowy system kodyfikacji tworzyw.</p> <p>6. Zajęcia terenowe „Z wizytą w aptecę”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy topograficznej miasta Gdańska z uwzględnieniem rozmieszczenia aptek w mieście, • sprawdzenie, w których aptekach znajdują się specjalne pojemniki na odpady - przeterminowane leki (Biuletyn informacyjny Wydziału Ochrony środowiska Urzędu Miasta Gdańska), • opracowanie statystyczne wyników akcji, • przedstawienie opracowanych zestawień zespołowi uczniowskiemu – gabłota ścienna. <p>7. Zajęcia terenowe „Z wizytą w hipermarkecie”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy topograficznej miasta Gdańska z uwzględnieniem rozmieszczenia największych sklepów w mieście, • rozeznanie w ofertach hipermarketów: <ul style="list-style-type: none"> - czy w sprzedaży są produkty ze znakiem ekologicznym, - czy towary pakowane są w plastikowe torebki, czy też można w nich nabyć torby płócienne, - czy można zakupić towary produkowane lokalnie, bez zbędnych opakowań, w zwrotnych butelkach itp., - czy hipermarket segreguje odpady, • opracowanie statystyczne wyników akcji, • przedstawienie opracowanych zestawień zespołowi uczniowskiemu – poster. 	<p>marzec 2006</p> <p>kwiecień 2006</p> <p>kwiecień 2006</p> <p>kwiecień 2006</p>	<p>nauczyciele zaangażowani w projekt chętny uczeń lub grupa uczniów</p> <p>grupa uczniów przy współpracy z nauczycielem geografii grupa uczniów</p> <p>grupa uczniów przy współpracy z nauczycielem informatyki grupa uczniów przy współpracy z nauczycielem geografii</p> <p>grupa uczniów</p> <p>grupa uczniów przy współpracy z nauczycielem informatyki</p>
<p>FAZA PODSUMOWUJĄCA</p> <p>1. Podsumowanie kampanii – przygotowanie ulotek – „Jak robić eko zakupy” – czyli przykazania dla kupującego.</p> <p>2. Samoocena świadomości ekologicznej po przeprowadzonej kampanii – „Górka” – załącznik numer 3.</p> <ul style="list-style-type: none"> • dyskusja na temat stanu świadomości ekologicznej uczniów przed i po zakończeniu kampanii – ewaluacja. <p>3. Informacja dla mediów i samorządu lokalnego o wynikach kampanii „KUPUJ Z GŁOWĄ”.</p>	<p>maj 2006</p> <p>maj 2006</p> <p>maj 2006</p>	<p>grupa uczniów</p> <p>nauczyciele zaangażowani w realizację projektu</p>

4. Przedstawienie wyników akcji w formie gazetki ściennej.	maj 2006	grupa uczniów wraz z nauczycielami
5. Zorganizowanie happeningu podsumowującego kampanię:	1.06.2006	grupa uczniów
• informacja dla dyrekcji szkoły, Rady Pedagogicznej i pozostałych uczniów,		
• rozdanie ulotek „Jak robić ekozakupy” – czyli przykazania dla kupującego.		grupa uczniów wraz z nauczycielami zaangażowanymi w realizację projektu
6. Ewaluacja projektu za pomocą ankiety ewaluacyjnej (załącznik nr 5) i przy wykorzystaniu metody SWOT.	5.06.2006	grupa uczniów
7. Wręczenie podziękowań uczniom szczególnie zaangażowanym w realizację projektu.	Dzień Ochrony Środowiska	nauczyciele zaangażowani w projekt
8. Ogłoszenie konkursu wśród młodzieży na projekt kampanii ekologicznej, która mogła być realizowana w następnym roku szkolnym.		autorki projektu
		autorki projektu

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Zgodnie z koncepcją reformy oświaty nadrzędnym celem kształcenia jest kształcenie umiejętności i postaw potrzebnych współczesnemu człowiekowi, niezależnie od dziedziny jego działalności. Dlatego, też w proponowanym projekcie istotną funkcję powinny spełniać metody nauczania oparte na aktywności. Program pokazuje uczniom, nauczycielom, rodzicom praktyczne wykorzystanie wiedzy, powoduje wzrost motywacji do działań na rzecz ochrony środowiska, oraz do zachowań proekologicznych.

Metody preferowane :

- projekt
- „burza mózgów”
- plakat
- ranking
- poster i inne metody aktywizujące.

EWALUACJA PROJEKTU

Cały cykl zajęć jest przeznaczony do realizacji w ramach zajęć pozalekcyjnych i nie przewiduje sprawdzania kompetencji uczniów poprzez ocenianie stopniami szkolnymi. Formą mierzenia jakości pracy uczniów jest dobrowolne uczestnictwo w projekcie.

W czasie trwania projektu będzie prowadzona ewaluacja wspierająca od momentu przystąpienia do jego realizacji. Zadaniem takiej ewaluacji będzie ulepszanie proponowanego projektu poprzez zmiany w trakcie wdrażania. Na koniec zostanie dokonana ewaluacja całościowa pozwalająca:

- ostatecznie ocenić projekt,
- określić aspekty projektu, które wymagają zmian,
- zbierać dane i wprowadzać je w czasie trwania projektu i obserwować efekty.

Ewaluacja sumatywna będzie przeprowadzona za pomocą ankiety ewaluacyjnej (załącznik nr 3).

Badania atrakcyjności cyklu zajęć będą oparte na modelu SWOT, który pozwala na analizę czterech działań opisu i oceny:

(Strengths) Mocne strony	(Weaknesses) Słabe strony
(Opportunities) Szanse Pozytyw	(Threats) Zagrożenia programu Negatyw

Wyniki badań będą wykorzystane w celu modyfikacji proponowanego projektu. Przedstawione wnioski i oczekiwania uczniów posłużą do ulepszenia zajęć tak, aby w latach następnych młodzież chętnie uczestniczyła w zajęciach nadobowiązkowych.

ZAŁĄCZNIK NR 1

SCENARIUSZ SPOTKANIA Z RADĄ PEDAGOGICZNA

CELE:

- zwrócenie uwagi na problematykę świadomych zakupów w kontekście produkcji odpadów,
- zapoznanie nauczycieli z projektem „Kupuj z głową” w oparciu o pakiet edukacyjny Bryza,
- uzyskanie akceptacji na realizację projektu.

PRZEBIEG:

ĆWICZENIE 1 – Wprowadzenie

Podział uczestników na grupy – każda grupa losuje nazwę produktu, którym się zajmie (sok jabłkowy, owoce, ciastka, pieczywo).

W grupach nauczyciele zastanawiają się nad dwoma problemami:

Na co zwracamy uwagę przy robieniu zakupów?	Na co powinniśmy zwracać uwagę przy robieniu zakupów mając na względzie „ochronę środowiska”?

Wnioski z dyskusji nauczyciele przedstawiają na szarym papierze.

OMÓWIENIE: Wybrani nauczyciele z każdej grupy prezentują swoje plakaty. Podsumowanie ćwiczenia jest wprowadzeniem w tematykę spotkania.

ĆWICZENIE 2 – „Moja rodzina a śmieci”

Uczestnicy otrzymują tabelę, w której opisane są różne zachowania proekologiczne, np. segregacja odpadów, wielokrotne używanie opakowań, oszczędzanie papieru, kompostowanie odpadków, preferowanie wyrobów nadających się do recyklingu itp. Nauczyciele indywidualnie wykonują ćwiczenie, przyklejając w rubrykach tabeli „cenki” w trzech kolorach:

- ❖ zielonym, jeżeli dana sytuacja zachodzi w rodzinie, jeżeli tylko jest taka możliwość,
- ❖ pomarańczowym, jeżeli zdarza się to sporadycznie,
- ❖ białym, jeżeli takiego zachowania nie ma.

Dominujący w tabeli kolor „cenki” jest odpowiedzią, jaki jest stan świadomości ekologicznej uczestników badania.

OMÓWIENIE: Autorefleksja na temat ekologicznych zakupów i gromadzących się w domu śmieci oraz tego co można zrobić dla ochrony środowiska.

ĆWICZENIE 3 – „Torba lniana powszechnie używana”

Celem ćwiczenia jest przekonanie, że nie musimy korzystać z tak wielu torb foliowych podczas zakupów. Uczestnicy zastanawiają się nad pytaniami:

- ❖ Czym możemy zastąpić worki foliowe podczas zakupów?
- ❖ Jakie są powody, dla których warto to robić?
- ❖ Jakie cechy powinny charakteryzować „Zielonego klienta”?

OMÓWIENIE: Dyskusja na temat potrzeby zwiększenia świadomości ekologicznej wśród młodzieży.

ZAKOŃCZENIE:

- przedstawienie projektu „Kupuj z głową”,
- nawiązanie współpracy z nauczycielami innych przedmiotów w celu realizacji przedstawionego projektu.

METODY: „burza mózgów”, dyskusja, plakat.

FORMY PRACY:

- praca indywidualna,
- praca w grupach,
- praca z całym zespołem.

MATERIAŁY:

- szary papier,
- markery,
- kserokopie ćwiczenia nr 13 z pakietu edukacyjnego „BRYZA”,
- kserokopie ćwiczenia nr 9 z pakietu edukacyjnego „BRYZA”,
- „cenki” w trzech kolorach.

ZAŁĄCZNIK NR 2

SCENARIUSZ SPOTKANIA Z RADĄ RODZICÓW

CELE:

- zwrócenie uwagi na problematykę świadomych zakupów w kontekście produkcji odpadów,
- podniesienie świadomości ekologicznej wśród rodziców,
- zwrócenie uwagi na konieczność dokonywania świadomych zakupów,
- zachęcenie rodziców, aby uzyskaną wiedzę wykorzystali w swoich domach do kupowania produktów bardziej przyjaznych dla środowiska,
- zapoznanie rodziców z projektem „Kupuj z głową” w oparciu o pakiet edukacyjny Bryza,
- uzyskanie akceptacji na realizację projektu.

PRZEBIEG:**ĆWICZENIE 1:** „Moja rodzina a śmieci”

Uczestnicy otrzymują tabelę, w której opisane są różne zachowania proekologiczne, np. segregacja odpadów, wielokrotne używanie opakowań, oszczędzanie papieru, kompostowanie odpadków, preferowanie wyrobów nadających się do recyklingu itp. Rodzice indywidualnie wykonują ćwiczenie, przyklejając w rubrykach tabeli „cenki” w trzech kolorach:

- ❖ zielonym, jeżeli dana sytuacja zachodzi w rodzinie, jeżeli tylko jest taka możliwość,
- ❖ pomarańczowym, jeżeli zdarza się to sporadycznie,
- ❖ białym, jeżeli takiego zachowania nie ma.

Dominujący w tabeli kolor „cenki” jest odpowiedzią, jaki jest stan świadomości ekologicznej uczestników badania.

OMÓWIENIE: Autorefleksja na temat ekologicznych zakupów i gromadzących się w domu śmieci oraz tego co można zrobić dla ochrony środowiska.

ĆWICZENIE 2 – „Dlaczego warto dokonywać świadomych zakupów”

Rodzice w grupach zastanawiają się nad postawionym pytaniem za pomocą metody SWOT. Wnioski z dyskusji przedstawiają na szarym papierze

OMÓWIENIE: Prezentacja wyników pracy grup. Dyskusja na temat potrzeby zwiększenia świadomości ekologicznej wśród młodzieży

ĆWICZENIE 3 – „Odpady, można ich unikać!”

Rodzice w grupach analizują swoje ostatnie zakupy, wypisują listę dokonanych zakupów uwzględniając opakowania kupionych produktów, następnie dzielą wszystkie artykuły na cztery grupy, według możliwości wykorzystania po zużyciu ich zawartości lub ich całych (grupa A – możliwe jest uniknięcie odpadów lub produkty są używane wielokrotnie, grupa B – odpady podlegają biodegradacji, grupa C – odpady mogą być odzyskiwane jako surowce wtórne, grupa D – powstałe odpady nie są odzyskiwane i nie podlegają rozkładowi). Rodzice zastanawiają się nad możliwością zakupu alternatywnych produktów, bardziej przyjaznych środowisku. Efekty swojej pracy przedstawiają na szarym papierze.

OMÓWIENIE: Prezentacja wyników pracy grup. Dyskusja na temat możliwości zmniejszania ilości odpadów w gospodarstwach domowych poprzez świadome kupowanie produktów bardziej przyjaznych środowisku.

ZAKOŃCZENIE:

Prezentowanie projektu „Kupuj z głową”, omówienie i podsumowanie spotkania. Wnioski do wspólnej realizacji projektu.

METODY: „burza mózgów”, dyskusja, plakat, metoda SWOT.

FORMY PRACY: praca indywidualna, praca w grupach, praca z całym zespołem.

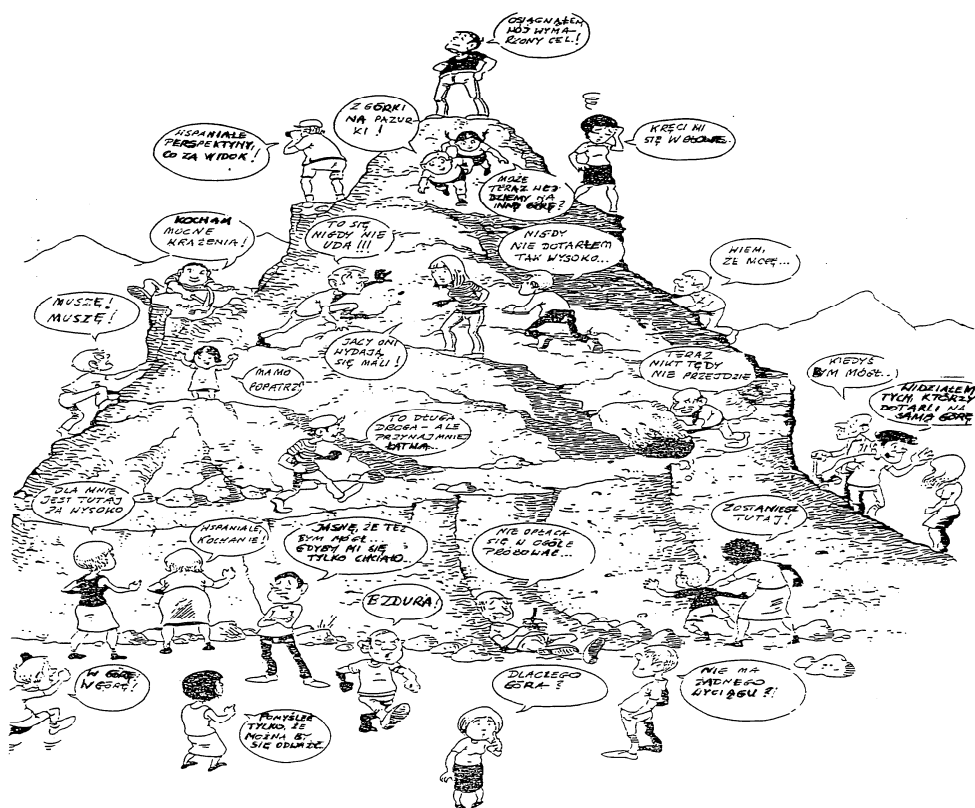
MATERIAŁY:

- szary papier,
- markery,
- kserokopie ćwiczenia nr 13 z pakietu edukacyjnego „BRYZA”,
- kserokopie ćwiczenia nr 8 z pakietu edukacyjnego „BRYZA”,
- „cenki” w trzech kolorach.

ZAŁĄCZNIK NR 3

OCENA
ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ

Wskaż ludzika, który odzwierciedla Twoje zaangażowanie w działania na rzecz ochrony środowiska.

ZAŁĄCZNIK NR 4

SCENARIUSZ KAMPANI EKOLOGICZNEJ

„Kupuj z głową”

SCENARIUSZ ZAJĘĆ WPROWADZAJĄCYCH

CELE

Ogólne:

- Tworzenie podstaw skutecznej komunikacji w grupie.
- Rozpropagowanie i zainteresowanie akcją „KUPUJ Z GŁOWĄ”.
- Kształtowanie postaw proekologicznych.

Szczegóły:*Uczeń potrafi:*

- wyjaśnić pojęcia: odpad, utylizacja, recykling, biodegradacja, surowce wtórne,
- wskazać zależność pomiędzy wiedzą ekologiczną a kupowaniem i stanem środowiska naturalnego,
- wskazać pozytywne skutki segregacji odpadów,
- świadomie działać na rzecz zmniejszenia ilości odpadów,
- efektywnie pracować w zespole.

Uczeń rozumie:

- zagrożenia wynikające z konsumpcyjnego stylu życia,
- ujemne skutki niekontrolowanego rozwoju i postępu cywilizacji.

PRZEBIEG:**CZĘŚĆ WSTĘPNA****ĆWICZENIE: „ZGRANA GRUPA”**

Celem ćwiczenia jest przygotowanie uczniów do efektywnej pracy w ramach projektu (załącznik nr 4a).

OMÓWIENIE: dyskusja na forum – zapis na tablicy – uzgodniony z wszystkimi grupami.

CZĘŚĆ WŁAŚCIWA

ĆWICZENIE 2: „Czy możemy przyczynić się do zmniejszenia ilości odpadów poprzez świadome zakupy?”

Uczniowie w grupach zastanawiają się nad odpowiedzią na zadane pytanie.

Każda grupa otrzymuje arkusz szarego papieru (na którym będzie tworzyć dywanik pomysłów) i samoprzylepne kartki.

Uczniowie wypisują pomysły – rozwiązania problemu i przyklejają swoje pomysły na arkusz szarego papieru.

PODSUMOWANIE: Prezentacja efektów pracy grup.

ĆWICZENIE 3: „Moja rodzina a śmieci”

Uczestnicy otrzymują tabelę, w której opisane są różne zachowania proekologiczne, np. segregacja odpadów, wielokrotne używanie opakowań, oszczędzanie papieru, kompostowanie odpadków, preferowanie wyrobów nadających się do recyklingu itp. Uczniowie indywidualnie wykonują ćwiczenie, przyklejając w rubrykach tabeli „cenki” w trzech kolorach:

- ❖ zielonym, jeżeli dana sytuacja zachodzi w rodzinie, jeżeli tylko jest taka możliwość,
- ❖ pomarańczowym, jeżeli zdarza się to sporadycznie,
- ❖ białym, jeżeli takiego zachowania nie ma.

Dominujący w tabeli kolor „cenki” jest odpowiedzią, jaki jest stan świadomości ekologicznej uczestników badania.

OMÓWIENIE: Autorefleksja na temat ekologicznych zakupów i gromadzących się w domu śmieci oraz tego co można zrobić dla ochrony środowiska.

ĆWICZENIE 4 – „Rozsądne zakupy mogą także oznaczać mniej śmieci”

Uczestnicy zajęć w grupach sporządzają wykaz cech charakterystycznych dla dwóch wybranych przez siebie przedmiotów, zapisują przykłady tych samych arty-

kułów dostępnych w handlu, które wydają się już nie być takimi samymi towarami (np. jabłka luzem i jabłka na styropianowej tacce). Uczniowie wynotowują czym różnią się oba artykuły, oceniają wartość towaru bez wszelkich dodatkowych elementów i zastanawiają się czy istnieje związek między tymi towarami, a ilością wytwarzanych śmieci. Swoje przemyślenia uczestnicy przedstawiają w formie tabeli na szarym papierze.

OMÓWIENIE: Prezentacja efektów pracy grup. Dyskusja na temat możliwości każdego z nas jako konsumenta dokonywania takich zakupów, które mają wpływ na zmniejszenie ilości wytwarzanych śmieci.

ĆWICZENIE 5 „Z wizytą w aptecce i hipermarkecie”

Podział uczniów na dwa zespoły

ZESPÓŁ 1 – ma za zadanie opracowanie strategii akcji „Odpady niebezpieczne w aptekach”.

ZESPÓŁ 2 – ma za zadanie opracowanie strategii akcji „Czy hipermarkety są przyjazne środowisku”.

PODSUMOWANIE: Omówienie szczegółów akcji.

CZEŚĆ KOŃCOWA

ĆWICZENIE 6 „STATEK KOSMICZNY”

Uczniowie pracują w grupach.

Młodzież wyobraża sobie, że Ziemia stała się niezdatna do zamieszkania przez ludzi. Na pokładzie ewakuacyjnego statku kosmicznego wystarcza miejsca akurat tylko dla nich. Zadaniem uczniów jest wypisanie rzeczy, które należy zabrać, aby przeżyć. Uczniowie na arkuszach szarego papieru wypisują to co ich zdaniem jest niezbędne.

OMÓWIENIE: Prezentacja wyników prac grup. Zwrócenie uwagi na to co naprawdę jest konieczne i na to co jest zbytkiem.

METODY: „burza mózgow”, dyskusja, plakat, dywanik pomysłów, moderacja wizualna.

FORMY PRACY: praca indywidualna, praca w grupach, praca z całym zespołem.

MATERIAŁY:

- szary papier,
- markery,
- kserokopie do ćwiczenia „zgrana grupa”,
- kserokopie ćwiczenia nr 13 z pakietu edukacyjnego „BRYZA”
- kserokopie ćwiczenia nr 11 z pakietu edukacyjnego „BRYZA”,
- „cenki” w trzech kolorach,
- kartki samoprzylepne.

ZAŁĄCZNIK nr 4a

KARTA ĆWICZENIA

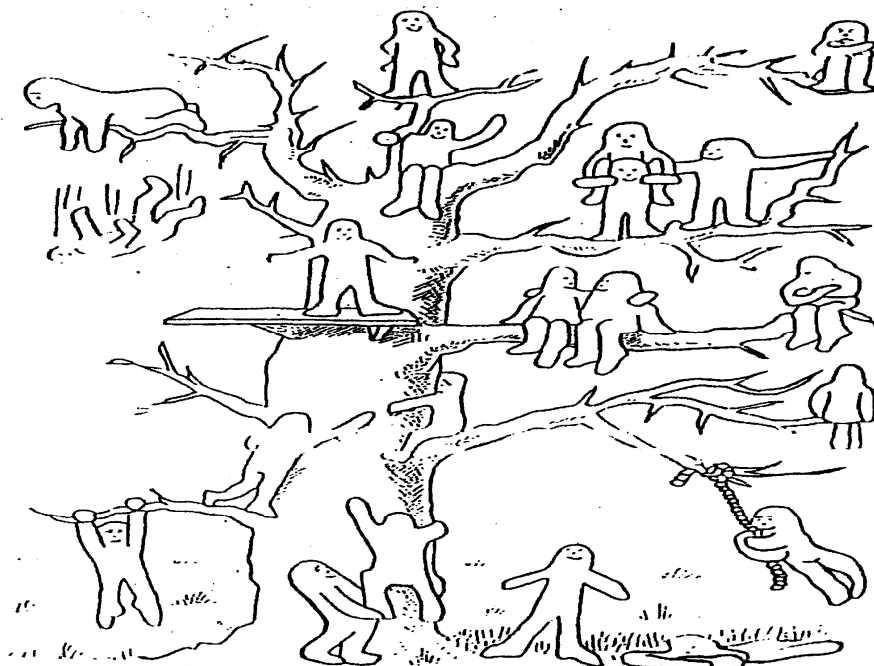
Otrzymaliście listę cech zgranej grupy. Porozmawiajcie na temat ważności poszczególnych cech. Możecie dopisać te cechy, które Waszym zdaniem są ważne, a nie zostały uwzględnione. Przydzielcie odpowiednim cechom liczbę punktów w skali od 0 – 10 (im ważniejsza cecha tym większa liczba punktów).

Lp.	CECHA	LICZBA PUNKTÓW
1.	Rozumie cele i zadania	
2.	Działa elastycznie	
3.	Odpowiednio wykorzystuje umiejętności wszystkich członków grupy	
4.	Członkowie potrafią się skutecznie porozumiewać	
5.	Każdy może być sobą, niczego nie udawać	
6.	Panuje równowaga pomiędzy zaspokajaniem potrzeb indywidualnych i celów grupy	
7.	Wszyscy czują się odpowiedzialni za uzyskane wyniki	
8.	Każdy czuje się doceniany	
9.	Panuje atmosfera zaufania	
10.	Grupa jest zdolna do rozwoju, czyli uczenia się na błędach	
11.	Wolno wyrażać emocje, działać irracjonalnie, myśleć twórczo bez potępienia ze strony innych	
12.	Konflikty rozwiązuje się na bieżąco	
13.	Problemy rozwiązuje się demokratycznie	

* Źródło H. Hamer, *Klucz do efektywności nauczania...*

ZAŁĄCZNIK NR 5

ARKUSZ EWALUACJI PROJEKTU

- Zaznacz swoje samopoczucie po realizacji projektu wykorzystując model drzewa.
- Zaznacz na skali jak oceniasz (skala ocen szkolnych):
- tematykę zajęć

6	5	4	3	2	1
---	---	---	---	---	---

- przygotowanie merytoryczne i organizacyjne prowadzących program

6	5	4	3	2	1
---	---	---	---	---	---

- atrakcyjność zajęć po względem metod i form pracy

6	5	4	3	2	1
---	---	---	---	---	---

LITERATURA:

- [1] *Pakiet edukacyjny BRYZA „Jak ochronić środowisko”.*
- [2] *Materiały z kursu KREATOR.*
- [3] *Materiały Olsztyńskiego Centrum Edukacji Ekologicznej i Fundacji GAP Polska.*
- [4] Stankiewicz M. Wawrzyniak-Kulczyk M.: *Poznaj, zbadaj środowisko, w którym żyjesz.* WSiP, Warszawa 1997.
- [5] Borowska B. Panfil V.: *Metody aktywizujące w edukacji biologicznej, chemicznej i ekologicznej.* Tekst, Bydgoszcz 2001.
- [6] *Zielony Pakiet – książka nauczyciela.* Regionalne Centrum Ekologiczne na Europę Środkową i Wschodnią, 2001.
- [7] Biuletyn informacyjny Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Gdańska.
- [8] Hamer H., *Klucz do efektywności nauczania.*